

KIMYO O'QUV FANINING ASOSIY VAZIFALARI

1 dav. 1016. Miraxmedov Abdulaziz.

Raxbar: Yusupxodjayeva Xurshida Sobirovna

O'qituvchilarning ta'lim bosqichlarida jamiyatning rivojlanishi uchun xizmat qiladigan kimyoviy bilimlarni egallashi kimyo ta'limini amalga oshirish bilan yuzaga chiqadi. Kimyo ta'limini shakllantiruvchi va me'yorga ketiruvchi vositalariga umumiy, o'rta ta'limi bo'yicha ixtisoslikka yo'naltiruvchi mutaxassislik, Davlat ta'lim standarti va o'quv rejasini, fan dasturi va darsliklari kiradi.

Davlat ta'lim standarti o'quvchilarning egallashi mumkin bo'lgan kimyoviy bilimlar, ko'nikma va muhokamalarning chegaralarini, kasbiy omilkorlikni hamda jamiyatning rivoji va kimyoviy bilimlarni egallashga yordam beradigan fanlarni belgilab beradi va ular tanlagan mutaxassislikni DTS tarkibiga kiruvchi o'quv rejasida aks ettiradi.

Fan dasturi tanlangan kimyo ogarlik ixtisosini egallash uchun zarur bo'lgan kimyoviy bilimlarning asoslari va chegarasini ko'rsatadi. Kimyo ta'limini amalga oshirishda kimyo darsligi asosiy o'qitish vositasi hisoblanadi. Shuning uchun kimyo darsligini jamiyat oldidagi mas'uliyatni his etgan holda mukammal yozish eng muhim vazifa hisoblanadi.

Quyida kimyo darsligining vazifasi, shakllanishi va uning mazmuniga bo'lgan didaktik talablar, o'quv materiallari hajmi va murakkabligining me'yori hamda kimyo ta'limi didaktik birliklarini o'zida mujassamlashtirgan, kimyoviy bilimlarning poydevori bo'lgan maktab kimyo kursi va ta'lim bosqichlaridagi kimyo fanlarining mazmunini yaratish masalalariga to'xtalamiz.

Kimyo o'quv fani boshqa o'quv fanlari singari mustaqillik g'oyalariga sodiq bo'lgan o'quvchilar shaxsiyatini shakllantiradi, kimyo ta'limi asoslari bilan qurollantiradi. O'qitishning ta'lim va tarbiya beruvchi hamda rivojlantiruvchi vazifalarini amalga oshiradi.

Kimyo o'quv fanining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

1. O'quvchilarning kimyo fani asoslari va usullarini ongli ravishda o'zlashtirishlarini ta'minlaydi.
2. O'quvchilarda ilmiy dunyoqarashini shakllantiradi.
3. O'qitiladigan mavzularga oid respublikadagi kimyoviy tabiiy zaxiralar va ulardan mahsulotlar ishlab chiqarishni bayon etish orqali o'quvchilarni vatanga sadoqat, fanga bo'lgan qiziqishlari va tabiatga ehtiyotkorona munosabatda bo'lishlarini tarbiyalaydi.
4. O'quvchilarning kimyoviy bilimlarini egallashdagi faolligi va tafakkurini rivojlantiradi.

5. Kimyoviy ishlab chiqarishlarning xalq xo'jaligidagi salmog'ini va ishlab chiqarish texnologiyalarini bayon etish orqali o'quvchilarda mehnat ta'limini shakllantiradi va kimyo kasbiga yo'llatirish masalalarini amalga oshiradi.

Ma'lumki, darslik kimyo o'quv fanining asosini tashkil etadi. U vazirlik tomonidan tasdiqlangan dastur asosida yoziladi. Darslikda bayon etilgan mavzular o'quv rejasiga mos kelishi zarur. Darslikda bayon etilgan mavzular asosida kimyo fani o'qitiladi.

Kimyo fanini o'qitishga quyidagi talablar qo'yiladi:

- 1) ilmiy bilimlar sistemasi;
- 2) ko'nikma va malakalar sistemasi;
- 3) kimyo sohasida insoniyat tomonidan to'plangan ijodiy faoliyat tajribasi;
- 4) moddiy olam va atrof-muhitga munosabat.

Dastavval maktab kimyo kursidagi kimyoviy bilimlar sistemasini ko'rib chiqamiz. Ilmiy bilimlar sistemasi maktab kimyo ta'limining murakkab muammosi hisoblanadi. Fan ma'lumotlaridan shunday bilimlarni tanlab olish kerakki, u kelajakda o'zgaras, hayot bilan bog'liq, tarbiyalovchi mazmunga ega bo'lsin. Maktab kimyo kursining mazmuniga bo'lgan birinchi talab uning ilmiyligidir. Ilmiylik prinsipi - bu asoslalgan nazariya vajarayonlarning qonuniyatlari, moddalarning aniqlangan xossalari o'quv mazmunida mantiqiy bog'lanishda yoritilishini aks ettiradi.

Yosh avlodni tarbiyalash hamma vaqt maktabning asosiy vazifasi bo'lib kelgan. Har bir ijtimoiy jamiyat tarbiya masalasiga o'z talablari bilan yondashgan. O'zbekiston mustaqillikka erishgandan so'ng mustaqillik g'oyalariga sodiq bo'lgan barkamol avlodni tarbiyalab yetishtirish qurilayotgan demokratik jamiyatning asosiy vazifalaridan biri qilib olinadi.

Yosh avlod dunyoqarashini to'g'ri shakllantirish, g'oyaviy, ma'naviy-ma'rifiy, mehnat, estetik va ekologik tarbiya masalalarini kimyo fanini o'qitish jarayonida ularning ongiga singdirish kimyo fani o'qituvchisining asosiy vazifasidir.

Adabiyotlar

1. Borisov. Ximiya o'qitish metodikasi. Toshkent, 1958.
2. Z.Azimova. "Kimyo darslarida o'quvchilarga ekologik ta'lim-tarbiya berish" T.: 1995.
3. "Xalq ta'limi jurnali" T.1998-2005 y.
4. X.T.Omonov., M.N.Mirvoxidova. "Kimyo o'qitish metodikasi" ma'ruzalar matni. 2001.